

Den första dagen blandar komik och tragik

EFFEKTIVERA ÄR ett ledord som dagens samhälle lyder under. Tyvärr går effektiviteten sällan hand i hand med bättre villkor för någon, varken för de anställda eller för kunden, klienten. I pjäsen Den första dagen som hade premiär på Wasa Teater i lördags, är vilohemmet Vilan arbetsplatsen och klienterna de äldre som bor där.

Äldreboendet får spegla hur samhället och arbetsplatserna i stort ser ut i dag. Ett samhälle med en arbetsmiljö, i detta fall inom äldreomsorgen, där det blir allt mera sällsynt med det mellanmänniska mötet, att någon hinner stanna upp, se den andre och än mindre lyssna eller hålla i handen och finnas där.

PÅ VILAN jobbar personalen till sitt yttersta, de är för få och ändå arbetar de under hot om ytterligare personalminskningar.

Lösningen på denna problematik blir att utöka personalstyrkan som verkar bestå av visstidsanställda och civiltjänstgörare, med en flykting från Sudan, "billig arbetskraft", som föreståndaren på Vilan, Sessan (Lina Ekblad) uttrycker det.

Flyktingen Adam (David Robertson) är läkare till utbildningen med femton års arbetserfarenhet i sitt hemland, ändå blir arbetsuppgiften han får på äldreboendet att skura golven, en uppgift han delar med civiltjänstgörarna.

HUVUDKARAKTÄREN I denna berättelse är primärskötaren Ritva (Carola Sarén) som efter en veckas semester från jobbet har goda föresatser att påbörja ett nytt liv där hon ska undvika att jobba övertid och leva sundare och ha mera tid för sin son Arvo (Jan-Christian Söderholm) som är utvecklingsstörd. Men redan första dagen sätts det nya livets goda föresatser på prov. Ritvas problem är

Recension Den första dagen

- Skrivna av: Anna Krogerus.
- Översättning: Anna Simberg.
- Bearbetning: Anna Simberg & Åsa Salvesen.
- Regi: Åsa Salvesen.
- I rollerna: Carola Sarén, Ingrid Söderblom/Kaija Grannas, Ulf Johansson, Birgitta Schoultz-Ekblad, Tove Qvickström, David Robertson, Johan Aspelin, Markus Lytts, Lina Ekblad, Yirim Diop, Jan-Christian Söderholm, Lydia Backman/Elwira Aspelin.
- Premiär på Wasa Teater den 20 januari 2018.

att hon är för snäll för sitt eget bästa och inte kan sätta gränser och säga nej. Kollegan Minna (Tove Qvickström) vet exakt i vilka trådar hon ska dra för att utnyttja detta.

Och som det oftast är i denna värld, belönas inte alltid den goda handlingen, tvärtom, den godhjärtade Ritva får utstå mer än de flesta borde behöva göra under ett liv och det under en väldigt kort tidsperiod.

DET ÄR TEATERNS CHEF Åsa Salvesen som står för regin av den här uppsättningen och skådespelargardet är en blandning av professionella och amatörskådespelare, vuxna och ett barn.

Den äldsta skådespelaren i uppsättningen är Ingrid Söderblom från Helsingfors. Den 87-åriga pensionerade skådespelaren gör rollen som 95-åriga karelska Taimi från Sordavala och hon förtrollar publiken med både sin charm och karisma trots att vissa repliker åtminstone under premiärkvällen föll bort. Hon gör en oerhört stark och berö-

Efter en första arbetsdag efter en veckas semester, en arbetsdag som blivit längre än tänkt, smyger sig Ritva (Carola Sarén) in i Taimis rum för att ta sig en liten stärkande hutt och väcker av misstag upp Taimi (Ingrid Söderblom). Det blir många huttar och Taimi berättar om kära minnen från förr, minnen där också Eino Grön (Johan Aspelin) spelat en viktig roll. FOTO: LINUS LINDHOLM

rande tolkning av Taimi som bor sin levnads sista dagar på Vilan.

Taimi och Ritva har etablerat ett starkt band och blivit mera än vårdare och klient, de har blivit vänner och scenerna dem emellan är en fröjd att skåda. Eino Grön (Johan Aspelin) dyker också upp på scenen. Taimis minnen av honom är så starka att han får fysisk form och kliver ut ur Taimis garderob och sjunger med sin skönsjungande stämma.

FÖRUTOM DEN fina tolkningen av Eino Grön gör Johan Aspelin rollen som den minnessjuke Uno, en av de boende på Vilan som inte alltid är helt medveten om var han befinner sig, men som stundtals blir mera klar i huvudet. Han lyckas förmedla en lite förvirrad åldring med skörhet och komik i balans.

Pjäsen som är skriven av Anna Krogerus tar upp många viktiga ämnen och samhällsproblem som rasism, brister i äldreomsorgen, osä-

kerheten och rädslan som råder på många arbetsplatser, ett chefskap som sköts på avstånd utan förankring i vardagen och verkligheten hos de anställda och klientelet, sparkrav som går hand i hand med krav om mera effektivitet och mindre personal. En ekvation som sällan går ihop utan att någonting eller någon blir lidande.

WASA TEATERS uppsättning av Den första dagen rör sig på lite olika plan mellan tragik och komik och fars vilket leder till en känsla av spretighet och förvirring och som åskådare tappar man tråden ibland. In hos de äldre på boendet kommer diverse gästande artister i form av en akrobatisk dansare som skapar mera skräck än förtjusning hos de äldre och en julbock som mera vill ha än ge.

Meningen kanske är att gestalta hur vitt skilda och märkliga program som äldre på äldreboenden utsätts för, men i föreställningen blir de små

berättelser i berättelsen som mera för pjäsen vilse än framåt. Samtidigt lyckas föreställningen beröra.

Carola Sarén rör sig skickligt i territoriet där komik förvandlas till tragik och skratt blir till tårar. Hennes Ritva tar publiken med på en resa där omgivningen utan att medvetet vilja skada henne, samverkar till att utgången blir som den blir. Det att Ritva inte lyckas sätta gränser och säga nej gör inte saken bättre. Och när livet serverar henne en möjlighet till lycka, är hon för rädd för att tacka ja och ta emot den.

MEN VAD är då kontentan av pjäsen? Att den goda människan som vill alla väl är den som alla utnyttjar? Att det inte lönar sig att vara god? Den lämnar många frågor obesvarade och bilden av en förtvivlad ensam Ritva etsar sig fast. Hon kastar ut frågan: Hur mycket måste en människa utvärda innan man har rätt att ge upp? **Tiina Puharinen-Finne**